

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 37/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om statens pensioner och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 oktober 2006 en proposition med förslag till lag om statens pensioner och till vissa lagar som har samband med den (RP 173/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Erik Strömberg, finansministeriet

- chef för juridiska ärenden Aino Lassila, Pensionsskyddscentralen
- linjedirektör Heikki Kammonen, Statskontoret
- informatör Ulla Ahlgren, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf
- jurist Jarmo Pätäri, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- jurist Keijo Karhumaa, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- förhandlingschef Seppo Väänänen, Löntagarorganisationen Pardia rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en ny lag om statens pensioner för att ersätta den nuvarande lagen om statens pensioner, lagen om statens familjepensioner och lagar som har samband med dem. Lagstiftningen ska enligt förslaget få en ny struktur som stämmer överens med den nya pensionslagstiftning för löntagare inom den privata sektorn som träder i kraft vid ingången av 2007, men särdragen inom statens pensionssystem ska ändå beaktas.

Inga ändringar föreslås i pensionsskyddets innehåll med avseende på exempelvis pensions-tillväxten, pensionsåldern, sättet att räkna ut pension eller villkoren för pension, utan den lagstiftning som har gällt sedan ingången av 2005 ska fortfarande tillämpas. Den lagstiftning om

statens pensioner som har gällt före 2007 föreslås huvudsakligen bli upphävd på så sätt att bestämmelserna i den fortfarande gäller pensions-skydd som har tjänats in före 2007 på grundval av anställningar som varit i kraft före 2007.

Bestämmelserna om sökande av ändring i pensionsärenden föreslås bli ändrade eftersom statens pensionsnämnd, som är första besvärinstans, ska upplösas och slås samman med besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, som är besvärinstans inom den privata sektorn, och kommunernas pensionsnämnd till en gemensam pensionsnämnd, besvärsnämnden för arbetspensionsärenden.

Enligt förslaget ska verkställigheten av statens pensionsskydd finansieras genom en om-

kostnadsdel som börjar tas ut i samband med arbetsgivarens pensionsavgift.

En ny lag om statens pensionsfond föreslås bli stiftad eftersom den gällande lagens bestämmel-

ser om finansiering av pensioner enligt förslaget ska införas i den nya lagen om statens pensioner.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Bakgrunden till propositionen är ett behov att samordna statens pensionssystem med den nya lagen om pension för arbetstagare (ArPL) som gäller arbetspensioner för arbetstagare inom den privata sektorn och träder i kraft den 1 januari 2007. Vid samordningen har man gått in för att skriva om lagen om statens pensioner helt och hållet. Utskottet framhåller att den nya lagen i hög grad förtydligar och moderniserar bestämmelserna. Samtidigt samordnas pensionslagstiftningen i och med att den föreslagna lagen till sin systematik, sin uppbyggnad och också till sin innebörd i stort sett motsvarar inte bara lagen om pension för arbetstagare, utan också den kommunala pensionslagen.

De materiella ändringarna i statens pensionskydd motsvarar i stort sett de ändringar som träder i kraft den 1 januari 2007 i lagen om pension för arbetstagare inom den privata sektorn och den kommunala pensionslagen. Reformen innebär en del förbättringar för de försäkrade, bland annat i kriterierna för deltidspension och utredning av rehabiliteringsmöjligheterna.

De största skillnaderna mellan det statliga och det privata pensionssystemet kommer också nu att gälla bestämmelserna om preskribering av pensionsrätten och om information angående intjänad pension. I lagen om statens pensioner föreslås ingen särskild preskriberingstid för uppgifter som påverkar pensionsskyddet. — Också framöver utreder Statskontoret inkomster retroaktivt längre än fem år tillbaka i tiden. Rätten till pension preskriberas inte inom fem år till följd av brister i registreringen. De som omfattas av statens pensionsskydd får inte varje år ett registerutdrag över den intjänade pensionen som de försäkrade inom den privata sektorn kommer att få från och med 2008. Däremot kommer Stats-

kontoret enligt egen utsago satsa på att utveckla ett elektroniskt system där de försäkrade kan följa upp hur deras intjänade pension utvecklas.

Utskottet anser det konsekvent att det inte införs någon preskriberingstid för uppgifter som påverkar pensionsskyddet eftersom Statskontoret inte varje år kommer att skicka ut ett utdrag till de försäkrade med uppgifter om intjänad pension och information som de försäkrade kunde kontrollera. När utskottet godkände bestämmelsen om årliga pensionsutdrag i lagen om pension för arbetstagare stod det klart att det inte kommer att införas någon samordnad praxis eftersom pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn inte är med i systemet.

När ArPL kom till ingick det i planerna att ett årligt pensionsutdrag skulle skickas till anställda inom den privata sektorn av Pensionsskyddscentralen. Enligt tillgängliga uppgifter kommer Pensionsskyddscentralen åtminstone inte de närmaste åren att skicka några utdrag till arbetstagare som bara har registrerade anställningar inom offentlig sektor eftersom uppgifterna kommer från olika pensionssystem och än så länge inte är heltäckande. Det skulle medföra förvirring om bristfälliga pensionsutdrag skickas ut. Dessutom skulle pensionsanstalterna överhoppas med förfrågningar samtidigt som de försäkrades förtroende för pensionssystemet skulle äventyras. Av den anledningen vore det nödvändigt att skjuta upp postningen av utdragen till personer som bara har anställningar inom offentlig sektor till dess uppgifterna i intjäningsregistret är heltäckande.

Ett faktum som talar för att pensionsutdragen inom den offentliga sektorn skickas ut först senare är att Pensionsskyddscentralen är samarbetsorgan för pensionsanstalterna inom offentlig sektor och att detta kräver ytterligare utred-

ningar. För närvarande pågår en utredning kring finansieringen av Pensionsskyddscentralen och centralens ställning vid social- och hälsovårdsministeriet. Enligt utskottet är det mycket viktigt att anställda inom offentlig sektor har samma möjligheter att få information om sitt samlade arbetspensionsskydd som anställda inom privatsektor. Möjligheterna bör tryggas på kort sikt.

Detaljmotivering

1. Lag om statens pensioner

104 §. Beslutsfattande och delgivning av beslut. Enligt 1 mom. delger Statskontoret sitt beslut så som förskrivs i 59 § i förvaltningslagen. I 2 mom. sägs att närmare bestämmelser om Statskontorets beslut och undertecknande av beslutet utfärdas vid behov genom förordning av finansministeriet. Bestämmelser som avviker från förvaltningslagen kan inte utfärdas genom förordning. Därför föreslår utskottet att normgivningsbemyndigandet stryks och att paragrafen får samma formulering som i den kommunala pensionslagen. Besluten delges antingen per brev eller elektroniskt på det sätt som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndighets verksamhet.

109 §. Den sista pensionsanstaltens uppgifter. Utskottet föreslår att lagen får ett nytt 2 mom. som föreskriver om den sista pensionsanstaltens uppgifter när en arbetstagares pensionsskydd vid tidpunkten för pensionsfallet eller nästsista pensionsskyddet före pensionsfallet har ordnats via någon annan pensionsanstalt än Statskontoret.

121 §. Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden. Utskottet föreslår att 1 mom. ses över på grund av de ändrade bestämmelserna i sjukförsäkringslagen angående partiell sjukdagpenning.

122 §. Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa. Utskottet föreslår att den felaktiga hänvisningen i 2

mom. ändras, från 70 till 45 § i folkpensionslagen.

126 §. Ordningen för utbetalning av pension. Utskottet föreslår att hänvisningarna i 1 mom. 2 punkten ändras till att gälla lagen om pensions för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare, som båda träder i kraft den 1 januari 2007.

162 §. Sökande av ändring. Utskottet föreslår att 2 och 3 mom. preciseras för att besluten ska kunna överklagas genom skriftliga besvär.

163 §. Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning och i det sammanfattande meddelandet om EU-beslut. I 1 mom. föreslår utskottet procedurbestämmelser i besvärssärenden när ett beslut av Statskontoret ingår i det sammanfattande meddelandet från någon annan pensionsanstalt som är den sista pensionsanstalten.

167 §. Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring. Utskottet föreslår preciserande bestämmelser om behandlingen av besvärssärenden när besvären uteslutande gäller bedömning av arbetsförmågan. På grund av preciseringen ändras 2 mom. och paragrafen får ett nytt 5 mom.

3. Lag om statens pensionsfond

7 §. Placering av fondens medel. I 5 § 5 mom. i den gällande lagen ingår en bestämmelse som säger att Finansinspektionen utövar tillsyn över fonden. Utskottet föreslår att en likadan bestämmelse tas in i paragrafen som nytt 2 mom.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslag 2 godkänns utan ändringar och

*att lagförslag 1 och 3 godkänns med
ändringar (Utskottets ändringsför-
slag).*

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.	3 kap.
Lagens syfte och tillämpningsområde	Fastställande av pension
1—7 § (Som i RP)	52—75 § (Som i RP)
2 kap.	4 kap.
Pensions- och rehabiliteringsförmåner	Familjepension
<i>Ålderspension</i>	76—94 § (Som i RP)
8—13 § (Som i RP)	5 kap.
<i>Deltidspension</i>	Militärpensioner
14—23 § (Som i RP)	95—99 § (Som i RP)
<i>Arbetspensionsrehabilitering</i>	6 kap.
24—33 § (Som i RP)	Ansökan om pension och förhandsbeslut
<i>Invalidpension</i>	100—103 § (Som i RP)
34—51 § (Som i RP)	

104 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

Sedan nödvändiga upplysningar har erhållits skall pensionsansökan avgöras utan dröjsmål.

Statskontoret delger sitt beslut genom att beslutet sänds per brev till mottagaren under den adress han eller hon har uppgett eller delger det elektroniskt på det sätt som lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) föreskriver. För maskinellt under-tecknande av beslut gäller bestämmelserna i den nämnda lagen.

105—108 §
(Som i RP)

7 kap.

Sista pensionsanstalt

109 §

Den sista pensionsanstaltens uppgifter

(1 mom. som i RP)

Om det för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller senast därefter har ordnats pensionsskydd i en annan pensionsanstalt inom den offentliga sektorn eller i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall den i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt denna lag. (Nytt)

110—114 §
(Som i RP)

8 kap.

Utbetalning av pension

115—120 §
(Som i RP)

121 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om en arbetstagare har fått dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma tid som den för vilken han eller hon beviljas ålderspension, betalas ålderspensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den sjukdagpenning som har betalats för samma tid.

(2 och 3 mom. som i RP)

122 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

(1 mom. som i RP)

Om en arbetstagare tillfälligt har fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten enligt 45 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 1 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, skall Statskontoret betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den förmån som Folkpensionsanstalten har betalat för samma tid till ett för stort belopp.

(3—5 mom. som i RP)

123—125 §
(Som i RP)

126 §

Ordningen för utbetalning av pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

(1 punkten som i RP)

2) som obetalda försäkringspremier till pensionsanstalten enligt 120 § 1 mom. i lagen om pension för företagare (/) eller till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt enligt 28 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (/),

(3—15 punkten som i RP)

127—131 §
(Som i RP)

9 kap.

Finansiering av pensionsskyddet

132—142 §
(Som i RP)

10 kap.

Förvaltning

143—145 §
(Som i RP)

11 kap.

Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

146—161 §
(Som i RP)

12 kap.

Ändringssökande

162 §

Sökande av ändring

(1 mom. som i RP)

I ett beslut som Statskontoret har meddelat med stöd av denna lag får en part söka ändring genom *skriftliga* besvär hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, så som föreskrivs i denna lag och i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I ett beslut som besvärssärenden för arbetspensionsärenden meddelat i ett besvärssärende får en part söka ändring genom *skriftliga* besvär hos förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i denna lag och i förvaltningsprocesslagen.

(4 mom. som i RP)

163 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning och i det sammanfattande meddelandet om EU-beslut

På en beslutssammanställning som Statskontoret gett i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 7 kap. tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslut. *När Statskontorets beslut ingår i en beslutssammanställning som en annan pensionsanstalt gett i egenskap av den sista pensionsanstalten enligt 109 § 2 mom. får det överklagas och besvärssärendet behandlas enligt vad som föreskrivs i någon annan pensionslag för den offentliga sektorn eller pensionslagen för den privata sektorn. Till den del besvären gäller pensionsskydd enligt denna lag skall en annan pensionsanstalt inom den offentliga sektorn eller en pensionsanstalt inom den privata sektorn begära utlåtande av Statskontoret. Inget utlåtande begärs om besvären gäller enbart bedömning av arbetsförmågan.*

(2 mom. som i RP)

164—166 §
(Som i RP)

167 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

(1 mom. som i RP)

Om Statskontoret har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, skall det innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av övriga pensionsanstalter till den del besvären gäller pensionsskydd som verkställs av dem. Gäller besvären *angående beslutssammanställningen* enbart bedömning av arbetsförmå-

gan, begärs (*utesl.*) utlåtande bara av en pensionsanstalt inom den privata sektorn och av den bara när det gäller en situation som avses i 111 §.

(3 och 4 mom. som i RP)

Statskontoret skall ge en ny rättad besluts-sammanställning, om besvären enbart gäller be-dömning av arbetsförmågan och Statskontoret i egenskap av den sista pensionsanstalten god-känner yrkandena. Om Statskontoret inte rättar beslutssammanställningen gäller det förfarande som föreskrivs i 168 § 1 och 2 mom. När det gäl-ler en situation som avses i 111 § och pensions-anstalten inom den privata sektorn inte godtar sökandens yrkanden skall statskontoret föra över besvärssärendet till besvärsnämnden för ar-

betspensionsärenden till den del ärendet gäller beslutet av en pensionsanstalt inom den privata sektorn, och i fråga om besvären gäller förfarandet i 9 kap. i lagen om pension för arbetsta-gare. (Nytt)

168—174 §
(Som i RP)

13 kap.

Ikraftträdande

175 §
(Som i RP)

3.

Lag

om statens pensionsfond

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—6 §
(Som i RP)

7 §

Placering av fondens medel

(1 mom. som i RP)

Försäkringsinspektionen utövar tillsyn över statens pensionsfonds placeringsverksamhet. Bestämmelser om tillsynsavgiften utfärdas sär-skilt. (Nytt)

8—10 §
(Som i RP)

ShUB 37/2006 rd — RP 173/2006 rd

Helsingfors den 15 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Juha Rehula /cent
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.